## 128923 ـ تفاوت میان بانک‌های ربوی و بانک‌های اسلامی

### سوال

اگر بانک‌های اسلامی بر اساس نظام بهره تعامل نمی‌کنند پس از چه راهی درآمد کسب می‌کنند و اصلا چه نفعی از کارشان می‌برند؟ و آیا مبالغی که در قبال خدمات خود دریافت می‌کنند ربا به حساب می‌آید؟ اسلام چه معاملاتی را ربا به حساب می‌آورد؟

### پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولا:

سیستم بهره‌ای که بانک‌های تجاری بر اساس آن تعامل می‌کنند یک سیستم ربوی حرام است که بر اساس قرض دادن و قرض گرفتن ربوی است. بانک به مشتری خود بر اساس بهره وام می‌دهد و مشتری نیز پول را در مقابل سودی مشخص نزد بانک به قرض می‌گذارد. قرض دادن بر اساس ربا نیز به اجماع حرام است. مراجعه نمایید به سوال شماره‌ی (110112).

بانک‌های اسلامی اما بر اساس معاملات مباح از جمله خرید و فروش و مضاربه و شراکت و دیگر انواع مشروع سرمایه‌گذاری کسب درآمد می‌کنند، به اضافه‌ی در آمد حاصل از حواله و استفاده از قیمت صرف و تبادل ارز.

این مثالی ساده از تفاوت میان معامله‌ی ربوی و معامله‌ی مشروع و چگونگی کسب در آمد بانک هنگام اجرای دو نوع معامله است:

فرض کنید مشتری قصد استفاده از مالش و کسب در آمد از آن را دارد. وی مال خود را در حساب پس انداز یک بانک ربوی می‌گذارد. بانک در این حالت با ضمانت حفظ سرمایه میزان سود مشخصی را برای او قرار می‌دهد. این در حقیقت یک قرض ربوی از مشتری به بانک است. فایده‌ای که بانک می‌برد استفاده از این پول است، یعنی آن را به مشتری دیگری در برابر بهره‌ای مشخص وام می‌دهد. بانک وام می‌گیرد و وام می‌دهد و از تفاوت این دو، سود می‌برد.

اما در مورد بانک اسلامی، یکی از راه‌های درآمد این است که پول را از مشتری دریافت می‌کند تا از طریق مضاربه در یک تجارت مشروع یا اجرای یک پروژه‌ی مسکونی یا دیگر پروژه‌ها بخشی از سود معامله را به مشتری پرداخت کند و خود بانک نیز به عنوان عامل مضاربه نسبتی از سود را به دست بیاورد. در اینجا سودی که بانک از معامله به دست آورده شاید خیلی

بیشتر از پولی باشد که بانک ربوی از راه حرام به دست می‌آورد، اما در مضاربه عامل ریسک وجود دارد، و همینطور تلاش برای انتخاب پروژه‌های سودمند و انجام و پی‌گیری تا به ثمر نشستن آن.

تفاوت میان بانک ربوی و اسلامی در این مثال همان تفاوت میان قرض ربوی حرام و مضاربه‌ی مشروعی است که ممکن است شخص در آن حتی اصل مال خود را از دست دهد. یعنی در اینجا ما اصل سرمایه را تضمین نمی‌کنیم [به خلاف بانک‌های ربوی که اصل و سود را تضمین می‌کنند] اما اگر سود کند، سودِ حاصل حلال است.

مقصود این است که بانک اسلامی راه‌های بسیاری برای کسب سود مشروع در اختیار دارد و به همین خاطر است که این بانک‌ها به سرعت رشد و پیشرفت کردند تا جایی که حتی برخی کشورهای غیر اسلامی نیز در حال تلاش برای راه اندازی نظام بانکداری اسلامی هستند، چرا که این نوع بانکداری هم سودآور است و هم مفاسد سیستم ربوی را که سبب زیان است در خود ندارد.

برای مطالعه‌ی بیشتر به پاسخ شماره‌ی (113852 ) مراجعه نمایید.

ثانیا:

معاملات ربوی انواع گوناگونی دارد، از جمله: وام دادن و وام گرفتن با دریافت سود. همچنین: مبادله‌ی دو ارز (خرید و فروش ارز) با تاخیر دریافت یکی از دو ارز یا هر دو (یعنی مثلا مبادله‌ی ریال با دلار فی المجلس نباشد) و همینطور مبادله‌ی طلا با طلا به این صورت که برابر نباشند (یعنی مثلا دو گرم طلا با یک و نیم گرم مبادله شود) یا مبادله طلا به صورت نسیه، یا تنزیل برات، و حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری، و گواهی‌های سپرده دارای سود یا جایزه، و جریمه‌ی دیرکرد فروش قسطی یا جریمه‌ی دیرکرد کارت‌های اعتباری. شما می‌توانید از طریق سایت ما با انواع این معاملات ربوی آشنا شوید.

والله اعلم.